

Škola ZŠ Týnská 8, Třebíč	
Program proti šikanování ve škole	
Č. j.: ZST 479/2013	Účinnost od: 1. 9. 2013
Spisový znak: 2.2	Skartační znak: S 10

(součást Minimálního preventivního programu Základní školy Týnská 8, Třebíč, zpracován dle metodického pokynu Č. j. MSMT- 22 294/2013-1)

Obsah

Cíl programu

Projevy šikanování

Zákonná opatření

Komponenty programu:

1. Zmapování situace – analýza a evaluace
2. Motivování pedagogů pro změnu
3. Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů
4. Užší realizační tým
5. Společný postup při řešení šikanování (šest skupin základních scénářů)
6. Primární prevence v třídních hodinách
7. Primární prevence ve výuce
8. Třídní hodina
9. Ochranný režim
10. Spolupráce s rodiči
11. Školní poradenské služby
12. Spolupráce se specializovanými zařízeními
13. Vztahy se školami v okolí

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany došlo či ne. Všichni pedagogičtí pracovníci musí vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce.

Projevy šikanování

Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy. Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Podoby šikanování jsou:

1. přímá podoba šikany:

- fyzické útoky v podobě bití,
- vydírání,
- loupeže,
- poškozování věcí,
- slovní útoky v podobě nadávek,
- pomluvy,
- vyhrožování,
- ponižování,
- sexuální obtěžování až zneužívání,
- kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace (útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.).

2. nepřímá podoba šikany

- demonstrativní přehlížení,
- ignorování žáka či žáků.

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je **cílené** vůči jedinci nebo skupině
- je obvykle **opakované**, často dlouhodobé
- jeho záměrem je oběti **ohrožit, ponížit či zastrašit**
- oběť se mu **neumí bránit** a dlouhodobě trpí

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor

Zákonná opatření:

A) Odpovědnost

1. Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.
2. Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:
 - dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství;
 - dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikanováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala;
 - škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů);
 - v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.
3. Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen „trestných činů“). Proviněním se rozumí trestný čin spáchaný mladistvým - § 6 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže):
vydírání § 175 TZ, omezování osobní svobody § 171 TZ, zbavení osobní svobody § 170 TZ, útisku § 177 TZ, těžkého ublížení na zdraví podle § 145, ublížení na zdraví § 146 TZ, § 146a TZ, vraždy § 140 TZ, loupeže § 173 TZ, krádeže § 205 TZ, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352 TZ, poškození cizí věci § 228 TZ, znásilnění § 185 TZ, kuplířství § 189 TZ, pohlavního zneužití § 187 TZ, apod. + nebezpečné vyhrožování § 353 TZ, nebezpečné pronásledování § 354 TZ, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení § 149 TZ.

4. Trestné činy ve vztahu ke kyberšikaně
Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů:
 - nebezpečné pronásledování (stalking, § 354 TZ) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých;
 - účast na sebevraždě (§ 144 TZ) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem vyvolat u ní rozhodnutí k sebevraždě;
 - porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ) – např. „odposlech“ odesílaného e-mailu;
 - porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 TZ), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti;
 - pomluva (§ 184 TZ) – např. vytvoření webových stránek zesměšňujících oběť.
5. Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (§ 367 TZ). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřizování (§ 366 TZ) či schvalování trestného činu (§365 TZ), v krajním případě i podněcování (§ 364 TZ).

B) Metodické materiály

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, MŠMT č. j. 21291/2010

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, Č. j. 22294/2013-1

Komponenty programu

1. Zmapování situace – analýza a evaluace

Dotazníky mapující výskyt šikany, vyhodnocení 1x ročně. Zaznamenávání jednání s rodiči, výchovných komisí – třídní učitelé, metodik prevence. 1x za pololetí vyhodnocení záznamů - užší realizační tým.

2. Motivování pedagogů pro změnu

Zajištění školení k prevenci šikanování. Seznámení pedagogických pracovníků s přímými a nepřímými signály šikanování. Poučení o rozdílech mezi šikanováním a šikádlením.

Příloha: Program proti šikanování – pro všechny pedagogy.

3. Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů

Předávání informací:

- pravidelně - na poradách (4x ročně)

- průběžně – kdokoli z pracovníků ZŠ zaznamená jakékoli příznaky nezdravých vztahů a nevhodného chování mezi žáky, ihned je sdělí třídnímu učiteli, výchovné poradkyni, metodikovi prevence nebo vedení ZŠ
- informace na webových stránkách ZŠ – pro pracovníky ZŠ, žáky, rodiče
- proškolení všech pracovníků ZŠ – úvodní porada
- doplňování knihovny odbornými publikacemi, odborná školení
- speciální školení (pro výchovné poradce a metodika prevence) – předají informace ostatním na nejbližší poradě
- supervize – bude prováděna v rámci pedagogických rad metodikem prevence

4. Užší realizační tým

ředitel školy: Mgr. Petr Volf

zástupkyně ředitele školy: Mgr. Dana Zapletalová, Mgr. Monika Malátová

školní metodik prevence: Mgr. Jaromíra Kratochvilová

výchovný poradce I. stupeň: Mgr. Jaroslava Kupová

výchovný poradce II. stupeň: Mgr. Václava Suchánková

školní psychlog: Mgr. Lucie Kafková

5. Společný postup při řešení šikanování

V případě podezření na šikanu každý pracovník školy neprodleně oznámí tuto skutečnost školnímu metodikovi prevence a vedení školy

Školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu (viz tabulka níže). V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, určený pracovník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování.

Pokročilé a komplikované šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky zvenku, zejména z PPP, SVP.

Do komplikované šikany zařadíme především neobvyklé formy šikany. Dále sem zahrneme základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem. Vážnou komplikací je intenzivnější závislostní vztah mezi oběťmi a agresory a vážnější dopady šikany na oběť - například známky úzkostné poruchy.

(1) Situace, které zvládne škola sama

- (a) první pomoc pro obvyčejnou počáteční šikanu;
- (b) celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování, RTP – Rámcový třídní program.

(2) Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku

- (c) první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu;
- (d) první pomoc (krizové scénáře) pro obvyčejnou pokročilou šikanu;
- (e) první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování;
- (f) celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

První kroky při objevení šikany

Pro účinnou a razantní první pomoc, dostupnou učitelům (zejména v případě počáteční šikany) je nejvhodnější lokální a vnější strategie, která mapuje, symptomy šikany a pracuje pouze s vybranými svědky. Je univerzální, platí pro děti i dospělé i pro různé typy škol. **Obsahuje schéma strategických kroků, které je třeba dodržovat:**

- Rozhovor s informátory a oběťmi
- Nalezení vhodných svědků
- Individuální případně konfrontační rozhovory se svědky (Nekonfrontovat oběť a agresora a svědky s agresory)
- Zajistit ochranu obětem
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

5.1 Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany

2. rozhovor s informátory a oběťmi

- přicházejí – li s informací o šikaně rodiče – neměli bychom jejich výpověď zpochybňovat, reagovat obranně (říkat, že to není možné) a vyjadřovat nedůvěru
- domluvit se rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte, ubezpečit je, že pomůžeme, naznačit příští kroky
- o rozhovoru s obětí by neměli vědět ostatní žáci – je třeba ji chránit před možnou pomstou agresorů a nebezpečím odmítnutí třídou

3. nalezení vhodných svědků;

- ve spolupráci s informátory a oběťmi vytipujeme členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat: žáci, kteří s obětí kamarádí, sympatizují, nebo ji alespoň neodmítají, žáci nezávislí na agresorech, kteří nepřijímají normy šikany

4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);

- rozhovory organizujeme tak, aby o nich druzí nevěděli – bezpečnost svědků, hledáme odpovědi na otázky co, kdy, kde a jak se stalo
- Základní otázky taktiky vyšetřování:

Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?

Kdo je agresorem, popřípadě kolik je agresorů? Kdo z nich je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikany a kdo je obětí i agresorem?

Co, kdy kde a jak dělali agresori konkrétním obětem?

K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?

Jak dlouho šikany trvá?

Důkladný a podrobný popis násilného chování je důležitý pro úspěšné uplatnění metody vnějšího nátlaku. Potřebujeme to však i pro sebe, abychom byli chráněni před stížnostmi rodičů agresorů.

1. Co se stalo? (jádro příběhu)
2. Kde se to stalo? (místo)
3. Kdy se to stalo? (čas a alibi)
4. Proč? (motiv)
5. Kdo to spáchal? (podezřelí a pachatelé)
6. Jak to spáchal? (způsob jednání)

7. Čím to spáchal? (zbraně, nástroje)

8. Komu se to stalo? (oběti)

9. Kdo nám to řekl? (svědkové)

Nejvhodnější je provést písemný zápis z těchto rozhovorů

5. ochrana oběti;

do doby, než se vše vyřeší – zajistit zvýšený dozor, zorganizování bezpečných příchodů a odchodů dítěte do a ze školy, v závažném případě ponechat doma

6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:

a) Rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)

b) Rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)

- význam: paralyzování agrese vůči bližním – princip „přitlačení ke zdi“ – při jakémkoliv náznaku šikanování bude potrestání přísnější; předjímání komplikací s rodiči – potřebujeme pádné důkazy – vhodné, aby útočníci svou výpověď napsali a podepsali

7. realizace vhodné metody:

a) metoda usmíření;

místo donucení k vnější poslušnosti se sleduje vnitřní proměna vztahů mezi oběťmi a agresory. Je akcentováno řešení problému, tedy rozmrznutí agresivního postoje, domluva, usmíření mezi aktéry šikanování. Nastupuje řízení společné hledání nápravy místo trestu. Usmíření lze zpečetit dobrovolným odčiněním škod, které je přijatelné pro všechny.

b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči);

záměrem je přinutit trestem a strachem viníky k zastavení agresivního chování a k dodržování oficiálních norem. Individuální nebo komisionální pohovor, kde se rozhoduje o udělení výchovního opatření.

Výchovní komise, respektive škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná opatření:

- výchovní opatření (napomenutí, důtka třídního učitele, důtka ředitele)
- snížení známky z chování
- přeražení agresora do jiného kolektivu
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- krátkodobý dobrovolný pobyt v dětském diagnostickém ústavu, diagnostickém ústavu pro mládež nebo ve středisku pro mládež
- umístění do diagnostického ústavu na předběžné opatření a následné nařízení ústavní výchovy

8. třídní hodina:

a) Efekt metody usmíření – posouzení společného úsilí

b) Oznámení o potrestání agresorů informování celé třídy o potrestání útočníků

9. rozhovor s rodiči oběti;

- informace o zjištěních a závěrech školy, domluvení dalších opatření

10. třídní schůzka;

- potřeba informovat rodiče, že ve třídě byla šikana, kterou škola řešila; u metody usmíření možno na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany – schůzka mimořádná

11. práce s celou třídou

- nejlepší prevencí je budovat trvale a systematicky kamarádké a bezpečné vztahy v celé třídě; ke změně vztahů ve třídě možno využít spolupráci s profesionály ze školských poradenských zařízení (PPP, SVP apod.)

5.2 Obyčejná pokročilá šikana

Postup obdobný jako ve scénáři 5.1

Taktika vyšetřování u pokročilých šikan vyžaduje vysoce odborné a psychologicky „tvrdší“ postupy. Organizovaný odpor proti rozkrytí tu bývá mimořádně silný. Je třeba proto používat speciální diagnostické metody zaměřené na vztahy a postoje žáků a na ověřování pravdivosti výpovědí. Nezbytná je práce s neverbálními technikami a výslechovými praktikami.

Nejvýraznější rozdíl ve vyšetřování pokročilých šikan oproti těm počátečním spočívá v tom, že **zde nebývá často ani jeden vhodný svědek**. Všichni nebo téměř všichni lžou a zapírají. Běžné jsou křivé výpovědi a falešní svědkové. Nehledáme tedy většinou vhodné svědky, ale **nejslabší články v řetězu skupinové lži**. Vzácnou výjimkou je existence tzv. bílých vran, tedy žáků, kteří odolali velkému konformnímu tlaku skupiny, nesouhlasí s násilím a mají s oběťmi soucit.

Změny ve strategii vyšetřování.

Oproti počáteční šikaně nalezneme značné rozdíly:

- individuální rozhovory s falešnými svědky doplníme o jejich vzájemné konfrontace
- ochrana oběti musí někdy nastat hned na počátku, oběť musíme dostat bezpečně domů ještě před koncem vyučování, oběť pak zůstává doma, dokud není nebezpečí zažehnáno
- rozhovor realizujeme pouze s agresory a bývá doplněn konfrontací mezi útočníky, pokud máme jednoznačné důkazy, lze přejít rovnou ke komisionálnímu rozhovoru

Intervence jsou limitovány.

- nelze využít v žádném případě metodu usmíření, ale výhradně metodu vnějšího nátlaku, ta může být doprovázena na podkladě vyšetřování policie doprovázena zahájením trestního řízení
- nejde dělat pohovor v neoficiální skupince, ale pouze v rámci orgánů školy

5.3 Celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování, RTP – Rámcový třídní program

1. Informace

Informace o problému ve třídě můžeme získat z různých zdrojů (rodiče, jiné oznámení škoře, vlastní pozorování). Máme-li informace o narušených vztazích (šikanování), nahlásíme vše ŠMP a VP, kteří společně zvolí strategii řešení.

JE NUTNO CHRÁNIT ZDROJ INFORMACÍ!!!

2. Odhad závažnosti

Pro řešení je nutné určit závažnost onemocnění třídního kolektivu:

- počáteční stadium
- pokročilé stadium
- neobvyklá forma šikany

Od tohoto se odvíjí skutečnost, zda problém vyřešíme sami, nebo pomocí konzultace s odborníkem, anebo problém již patří odborníkům.

3. Techniky mapující klima ve třídě

Klima třídy se dá určit podle technik cílených na tuto problematiku. Výběr technik záleží na pedagogovi, který mapování provádí.

Příklady technik: jména; přezdívky; had; místa si vymění; ruce; loď; tiché řady; míček apod.

4. Sociometrie

Sociometrické šetření slouží ke zmapování situace ve skupině a to prostřednictvím měření sociálních vztahů uvnitř skupiny, kde se členové bezprostředně znají.

Šetření provádí ŠMP, VP

5. Práce se třídou

Pro práci se třídou je vhodné využití komunitního kruhu, který provádí ŠMP, VP, TU.

komunitní kruh – jednoduchá metoda sloužící k pojmenování problémů ve třídním klimatu a k nastavení pravidel (je nutná zpětná vazba)

6. Závěrečná zpráva

Závěrečnou zprávu vypracovává ŠMP, VP

zpráva je důvěrná, obsahuje závěr šetření a doporučení pro ozdravení, možná rizika.

7. Informování pedagogů

Seznámení pedagogického sboru s problémem

popis dění ve třídě

společné kroky k řešení

role pedagoga v problému

8. Schůzka s rodiči v případě závažnějších forem šikany

- písemnou formou vedení školy vyzve zákonné zástupce agresora i oběti k návštěvě školy
- svolá „mimořádnou“ schůzku všech rodičů
- účast na schůzce TU, VP, ŠMP, ředitel školy
- seznámení rodičů s problémem (obecně) ne jmenovitě!
- pokud má zákonný zástupce zájem o konkrétní jména, jednáme s ním vždy individuálně

9. Výchovná komise

Zákonní zástupci problémových žáků jsou na výchovné komise zváni písemně. Struktura výchovné komise se liší pro agresora a pro oběť.

10. Práce se třídou

Prevence:

- pracuje se na ozdravení třídy
- nastaví se nová funkční pravidla třídy
- třídnické hodiny pravidelně jednou za 14 dní, v rámci těchto hodin probíhá intenzivní práce se třídou
- dbáme na bezpečné klima, sledování třídy
- dodržujeme kamarádké vztahy (spolupráce učitel + žáci),
- jednotné a důsledné vystupování pedagogů ve třídě

- pořádáme školní výlety
- adaptační pobyty pro stmelení kolektivu

5.4 Scénář první pomoci pro neobvyklou počáteční šikanu

Její řešení vyžaduje doladění základního postupu, zkušenosti a proto také musí být řešena **nezávislým specialistou na šikanu**. Je zde nutné promyšleně zorganizovat chráněné rozhovory se svědky a někdy je potřeba úzká spolupráce se sociálním kurátorem. Musíme komplikace ve vnějším obraze zachytit a promyslet, co to znamená pro doladění diagnostiky a nápravy šikany.

Kontakty viz bod 12.

5.5 Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům.

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;
8. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

D. Léčba

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

5.6 Celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

Vzhledem k velké závažnosti celého problému je nutná úzká spolupráce s nezávislými odborníky na léčení šikany. Již při šetření je nutné dohodnout další postupy léčby s externími spolupracovníky a s jejich pomocí modifikovat Rámcový třídní plán pro danou specifickou situaci.

Pravidelně kontrolovat dodržování navržených postupů a konzultovat další vývoj situace ve třídě.

6. Primární prevence v třídních hodinách

Třídní učitelé sledují vztahy ve třídě, podílí se na rozvoji pozitivních vztahů mezi žáky a na zlepšení třídního klimatu. Každá třída na začátku školního roku vypracuje svá „Pravidla třídy“ a řídí se jimi. Žáci jsou poučeni o tom, co je a co není šikana, na koho se mají obrátit, mají-li na šikana podezření (třídní učitelé, výchovný poradce, metodik prevence, vedení ZŠ, dozory).

7. Primární prevence ve výuce

Téma prevence šikanování je zapracováno do jednotlivých předmětů (člověk a jeho svět, prvouka, výchova k občanství, výchova ke zdraví, tělesná výchova, výtvarná výchova). Učitelé se soustředí na rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky, pracují s pravidly třídy a dynamikou třídního kolektivu, spoluvytvářejí bezpečné prostředí školy.

8. Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování

ZŠ provádí prevenci o přestávkách a při všech činnostech organizovaných školou (exkurze, výlety, vycházky, kroužky, školní družina). ZŠ organizuje pro žáky programy prevence, kde se zaměřuje na budování zdravých vztahů mezi žáky ve třídách a obsahově i na prevenci negativních jevů.

Žáci mají možnost využívat schránku důvěry (vedle ředitelny školy), konzultace metodika prevence, výchovných poradců a třídních učitelů.

9. Ochranný režim

Školní řád stanoví pravidla chování ve škole, zakazuje násilí žáků vůči spolužákům a stanoví způsob potrestání.

V souladu s pracovním řádem zajistit zvýšený a kvalitní dohled pedagogů o přestávkách, před začátkem vyučování, a to hlavně v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.

Poučení žáků v dané oblasti třídními učiteli a učiteli ve vhodných předmětech.

10. Spolupráce s rodiči

(vhodný způsob seznámení s nekompromisním bojem školy proti šikaně, například na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách);

Rodiče jsou průběžně seznamováni s aktivitami ZŠ na webových stránkách školy.

Spolupráce se zástupci rodičů ve školské radě.

Pravidelné schůzky s rodiči a možnost kontaktovat kohokoli z pedagogických pracovníků ve škole po předchozí domluvě.

11. Školní poradenské služby;

školní metodik prevence: Mgr. Jaromíra Kratochvilová,
konzultační hodiny po domluvě

výchovný poradce 1. stupeň: Mgr. Jaroslava Kupová,
konzultační hodiny po domluvě

výchovný poradce 2. stupeň: Mgr. Václava Suchánková,
konzultační hodiny středa 14.00 – 15.00, jinak dle domluvy

školní psycholog Mgr. Lucie Kafková,
konzultační hodiny a schůzky po domluvě

12. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Název	Kontakt
Pedagogicko-psychologická poradna	568 848 815 / 816
Městský úřad ústředna	568 847 155
OSPOD	568 805 260
Městská policie	568 838 380
Policie ČR Obvodní oddělení	974 277 781

13. Vztahy se školami v okolí

Domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol.
Dohoda o předávání informací o problémových žácích při přechodu na jiné školy.
Dohoda na koordinaci škol při společných akcích (kulturní akce, soutěže ...).

Mgr. Jaromíra Kratochvilová
metodik prevence